

Joan Batista Elizanburu
(1828-1891 Sara, Lapurdi)

APEXA ETA LOREA

Doinua: Neguaz primadera

Neurria: Zortziko txikia (hg). Lau puntuko txikia (ip)

Testuaren iturria: Euskal Kantutegia. Eusko Ikaskuntza

Apexa (edo tximeleta) eta lorearen arteko maitasuna agertzen du. Goizero, eguzki argitan, tximeleta hegan joaten da lorez lore eta iluntzean, eguzkia sartzean, itzuli egiten da hain maitea duen lorearengana. Loreak ere nahi luke apexarekin hegan joan baina lurrari lotuta dago.

Behin, ordea, haize kolpeak jo zuen, gaizto...

Apexa eta lorea elkarri hizketan entzungo ditugu, hika.

Bertso sorta hau 1862ko Lore Jokoetan aurkeztu zuen Elizanburuk.

1 Neguaz primadera zenean **jabetu**
sasi baten hegian* apexa zen **sortu**
leku berean baitzen lorea **gertatu**
gaixoek elgar zuten bihotzez **maitatu!**

2 Iguzkiak ihintza histen* **duenean**
apexa doa beti hegalez **airean**
nahi luke loreak segitu **bidean**
girtainak* zertako du gelditzen **lurrean.**

3 Lorea
Nere besoak ditik ihintzak **zerratzen***
ondikotz!* Iguzkiak goizean **urratzen!**
Zertako haiz hi beti nitarik **urruntzen?**
Hi guan* eta badakik, nigarrez nauk **urtzen.**

4 Apexa
Zertako nigar egin, o lili **maitea?**
Egunaz iguzkia dun nere **jabea**
goizetik lorez lore dinat nik **bidea**
iguzkia sartzean beti naun **hirea....**

hegian = ertzean
histen = ahultzen,
ezabatzen

girtainak = zurtainak
zerratzen = isten
ondikotz = zoritxarrez

urratzen = irekitzen
guan = joan

5 Lorea

Goiz guziez adio, arratsean agur
egunak luze dituk gauak aldiz labur
nere nigarrez otoi* ez hadila samur
zeren hire galtzeaz beti nauk ni **beldur**...

6 Iguzkiak, goiz batez, zenean **agertu**
lorearen besoak zituen **urratu**
bi maitek zutenean elgar **besarkatu**
apexak haizeari hegala **hedatu**.

7 Haize bihotz gabea zertako **herritik**
eraman duk apexa mendien **gainetik**?
Zertako duk urrundu **maitearenganik**?
Hegazti gaixo horrek ez zian **hobenik**.*

8 Apex hegal flakoa, geldi hadi, **geldi**
utziz bozkarioa*, doluan sar **hadi**:
Zertako haiz fidatu haize **gaixtoari**?
Lorearen gainera lurra duk **itzuli**!*

9 Apexa
Maitia kausitzen* haut lurrez **estalia**!
Jainkoak bereganat deitu hau, **lilia**!
Hi lurreko hindudan sosegu **guzia**;
hil haiz! Orai neretzat deus ez dun **bizia**.

10 Oraino iguzkia zohan **inguruan**
apexa zenean hil bere sor **lekuan**...
Izan baitzuen aski zorigaitz **munduan**
agian lorea du kausitu **zeruan**!

otoi = arren
hobenik = errurik, kulparik
bozkarioa = poza

itzuli = irauli
kausitzen = aurkitzen

